

I

(Resoluties, aanbevelingen en adviezen)

RESOLUTIES

COMITÉ VAN DE REGIO'S

123e PLENAIRE ZITTING, 11-12 MEI 2017

Resolutie van het Europees Comité van de Regio's over het Witboek van de Europese Commissie over de toekomst van Europa — Beschouwingen en scenario's voor de EU-27 tegen 2025

(2017/C 306/01)

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S (CvdR)

1. neemt kennis van het „Witboek over de toekomst van Europa — Beschouwingen en scenario's voor de EU-27 tegen 2025”, dat een belangrijke bijdrage vormt aan de huidige ronde van discussies over de toekomstige ontwikkeling van de EU, die tot tastbare resultaten moeten leiden in de aanloop naar de Europese verkiezingen van juni 2019 en daarna.
2. Het CvdR is ingenomen met de Verklaring van Rome, waarin de ondertekenaars het volgende hebben toegezegd: „Wij zullen, in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel, samenwerken op het niveau dat een echt verschil maakt, ongeacht of dat het niveau van de Europese Unie, het nationale, het regionale of het lokale niveau is, en in een geest van vertrouwen en loyale samenwerking, zowel tussen de lidstaten onderling als tussen de lidstaten en de EU-instellingen.”.
3. Het CvdR verbindt zich onvoorwaardelijk tot de waarden waarop de Unie berust, d.w.z. eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten en van de doelstellingen van de EU, met inbegrip van het streven om een steeds hechter verbond tussen de volkeren van Europa tot stand te brengen, zoals omschreven in de Verdragen en in het Handvest van de grondrechten van de EU.
4. Aan de voortrekkersrol van de decentrale territoriale overheden, zoals bedoeld in het Verdrag van Lissabon, is nog geen volledige concrete invulling gegeven wat reële subsidiariteit en deelname aan het Europees wetgevingsproces betreft. Op die manier blijven de territoriale overheden bijna altijd de sluitpost van het EU-beleid en zijn zij niet de voortrekkers ervan in de ook en vooral wetgevende uitwerking ervan.
5. Het CvdR herinnert eraan dat de ontwikkeling van de beleidsmaatregelen en instellingen van de EU geen doel op zich is, maar ten dienste moet staan van de burgers, zodat de overkoepelende doelstellingen en waarden van de Europese Unie gerealiseerd kunnen worden. Ten grondslag aan deze beleidsmaatregelen en instellingen ligt de noodzaak van compromisvorming teneinde een evenwicht te vinden tussen uiteenlopende belangen en standpunten, en de noodzaak om de uitkomst van democratische processen te weerspiegelen. Voor een zo breed mogelijke consensus hoopt het CvdR dat beperkende compromissen niet de overhand zullen hebben, maar dat het komt tot oplossingen op basis van gedeelde solidariteit, een fundamenteel beginsel van het verenigde Europa, ook om tegenwicht te bieden aan het huidige scepticisme en om het vertrouwen van de burgers in het Europese project nieuw leven in te blazen.
6. Als politieke EU-assemblee van lokale en regionale afgevaardigden acht het CvdR het belangrijk dat besluiten zo dicht mogelijk bij de burgers worden genomen waarbij de soevereiniteit op EU-niveau wordt gedeeld, zodat iedere EU-burger beter in staat wordt gesteld om zijn of haar eigen lot te bepalen.

7. Economische, sociale en territoriale samenhang in de EU is essentieel. Een doeltreffende en evenwichtige economische en sociale ontwikkeling is cruciaal om de ongelijkheden tussen EU-regio's te verminderen. Het cohesiebeleid is in dit verband het beleid dat lokale en regionale overheden het meest rechtstreeks in staat stelt om aan het Europese integratieproces deel te nemen en de solidariteit op te voeren, en dat aantoont welke voordelen het EU-lidmaatschap op lokaal en regionaal niveau biedt. Het cohesiebeleid is onmisbaar EU-beleid, gekenmerkt door een bijzondere Europese meerwaarde. Het CvdR is dan ook sterk gekant tegen scenario's voor de toekomst van de EU waarbij het cohesiebeleid ingeperkt of zelfs helemaal afgeschaft wordt, en is verbouwereerd dat een dergelijke hypothese in een officieel document van de Commissie zelfs maar wordt overwogen.

8. De in het Witboek geschetste scenario's laten zien waar de risico's en kansen voor de EU liggen, en het CvdR ziet hierin een waarschuwing dat geen enkel element van het zgn. acquis als vanzelfsprekend mag worden beschouwd. Het debat over het tempo of de diepgang van de Europese integratie mag de aandacht niet afleiden van het feit dat de echte uitdaging erin bestaat te voorkomen dat Europa verschillende richtingen uitgaat. De nadruk moet absoluut liggen op de eenheid en de eerbiediging van diversiteit en specifieke lokale kenmerken, die noodzakelijk zijn om een duurzame toekomst voor alle EU-burgers te waarborgen.

9. Multilevel governance is een uniek aspect van de Europese Unie en het is jammer dat dit in het Witboek niet wordt erkend en dat hierin niet wordt ingegaan op de territoriale gevolgen van de verschillende geschetste scenario's. Steden en regio's worden over het algemeen meer vertrouwd door de burgers. Daarom zouden de burgers en hun aspiraties, verwachtingen en zorgen centraal moeten staan in al het beleid, en zou bij de discussies over de toekomst van de Europese Unie en de hervormingen die uit deze discussies voortvloeien, moeten worden uitgegaan van een bottom-upbenadering, met betrokkenheid van alle bestuursniveaus. Er zij echter aan herinnerd dat de „communautaire” methode en instelling in alle fasen van de besluitvorming van de Unie moet prevaleren boven de „intergouvernementele” methode.

10. Het CvdR stemt in met de prioriteiten die in het Witboek en in de Verklaring van Rome worden genoemd, en dringt er sterk op aan dat de Europese Commissie als supranationale hoeder van de EU-verdragen en als instelling die tot taak heeft het algemene belang van de Unie te bevorderen, op dit gebied met gedetailleerde voorstellen komt. Het CvdR staat klaar om vanuit lokaal en regionaal perspectief politiek te reageren en suggesties te formuleren.

11. In het streven naar een sterkere Europese representatieve en participatieve democratie roept het CvdR ertoe op om het Europees Burgerinitiatief te herzien en te vereenvoudigen. De Europese Commissie zou wettelijk verplicht moeten worden om een succesvol Europees Burgerinitiatief (meer dan 1 miljoen handtekeningen) niet alleen onder de loep te nemen, maar er ook een open discussie over op gang te brengen die wordt gevolgd door een stemming in de Raad van de EU en het Europees Parlement. Het CvdR stelt voor andere manieren te bestuderen om deelname aan de EU-besluitvorming te vergemakkelijken ⁽¹⁾.

12. Volgens het CvdR zijn onderstaande elementen vanuit het oogpunt van regio's en steden fundamenteel om een geloofwaardig en ambitieus scenario voor de toekomst van de Europese Unie uit te tekenen:

12.1 een actief Europees burgerschap dat uitwisselingen en samenwerking met en tussen burgers aanmoedigt om een Europese identiteit en draagvlak voor het Europese project te bevorderen;

12.2 toepassing van de beginselen van partnerschap, multilevel governance en subsidiariteit op alle beleidsterreinen en stimulering van samenwerking tussen alle maatschappelijke geledingen om de EU democratischer en efficiënter te maken en te hervormen;

12.3 versterking van de sociale dimensie van de EU en de economische en monetaire unie. Het CvdR hoopt dat een wetgevingsvoorstel met betrekking tot een Europese pijler van sociale rechten de mogelijkheid biedt om de arbeidsrechten en arbeidsmobiliteit op een arbeidsmarkt in beweging aan te pakken, zonder evenwel het subsidiariteitsbeginsel te veronachtzamen, en dat dit voorstel niet het karakter heeft van „soft law” en niet simpelweg bedoeld is om het acquis aan te vullen, maar dat het om net zulke doortastende maatregelen gaat als die welke in het kader van de economische en monetaire unie zijn genomen. De burgers moeten een meer sociale EU kunnen waarnemen, die in staat is om hun problemen op te lossen;

⁽¹⁾ Resolutie over de verbetering van de werking van de Europese Unie: het Verdrag van Lissabon en verder (RESOL-VI/005)

12.4 een EU die volledige verantwoording aflegt en volledig transparant is, en waarin de burgers duidelijk kunnen zien wie er politiek verantwoordelijk en aansprakelijk is voor de in de EU genomen besluiten en waar alle bestuurslagen hun deel van de verantwoordelijkheid voor het nemen en uitvoeren van besluiten op zich nemen;

12.5 een brede, adequaat gefinancierde en geloofwaardige langetermijnstrategie om tot economische en sociale samenhang en convergentie tussen EU-regio's te komen en de fundamenteën daarvan te versterken, opwaartse sociale convergentie te realiseren en de menselijke veiligheid, die essentieel is, te bevorderen, met opname van de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen van de VN in de eigen programma's voor korte en middellange termijn en uitvoering van de acties in overeenstemming met de criteria van Agenda 2030;

12.6 een grotere betrokkenheid van de regio's bij de Europese besluitvorming — in de juridische uitwerking en besluitvorming, alsook in de tenuitvoerlegging en verspreiding — als absolute voorwaarde voor positieve en daadwerkelijke Europese integratie en om het vertrouwen van de Europese burgers te doen toenemen. Hiertoe lijkt het met het oog op een vernieuwd politiek en institutioneel Europees kader ook zinvol om na te denken over de eventuele oprichting van een Wetgevende kamer die de regio's en de territoriale overheden vertegenwoordigt;

12.7 een sociale EU die gelijkheid tussen mannen en vrouwen bevordert, evenals gelijke rechten en kansen voor iedereen, en die werkloosheid, discriminatie, sociale uitsluiting en armoede bestrijdt; een EU waarin jongeren het beste onderwijs en de beste opleiding krijgen en kunnen studeren en werk kunnen vinden op het hele continent; een EU die ons culturele erfgoed in stand houdt en culturele diversiteit bevordert;

12.8 een innovatief, digitaal en ondernemend Europa waarin steden en regio's als aanjagers fungeren om met name voor jongeren het creëren van nieuwe arbeidsplaatsen en duurzame groei mogelijk te maken;

12.9 een op echte eigen middelen gebaseerde EU-begroting waarmee aan de ambities van de EU kan worden tegemoetgekomen en de rol van publieke en particuliere investeringen wordt versterkt om groei en werkgelegenheid voor de EU-burgers te stimuleren;

12.10 een diepere, rechtvaardigere en inclusievere Europese Monetaire Unie, uitgerust met de nodige beleidsinstrumenten om asymmetrische schokken te voorkomen en sociale, economische en territoriale samenhang te bevorderen, met inbegrip van een begrotingscapaciteit als aanvulling op de EU-begroting;

12.11 een volledig geïntegreerde ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, gebaseerd op grondrechten, volledig vrij verkeer, gezamenlijke bescherming van de buitengrenzen en een gemeenschappelijk migratie- en asielbeleid, gebaseerd op mensenrechten en gedeelde taken, met name met het oog op de huidige migratiestromen;

12.12 waarborging van volledige transparantie en democratische controle op alle bestuursniveaus bij het formuleren van eerlijke en evenwichtige internationale handelsovereenkomsten;

12.13 een gemeenschappelijk buitenlands, nabuurschaps- en defensiebeleid voor mondiale stabiliteit en een verbintenis om de waarden van de EU uit te dragen; een EU die openstaat voor verdere uitbreiding, mits aan de voorwaarden wordt voldaan en haar opnamecapaciteit in acht wordt genomen;

12.14 een EU die dicht bij haar burgers staat en haar resultaten en toekomstige uitdagingen op duidelijke en begrijpelijke wijze aan hen weet over te brengen.

13. Het CvdR wil zich er in een bottom-upproces met burgers en gekozen vertegenwoordigers van regio's en gemeenten van de EU en met andere belanghebbenden voor inzetten dat hun behoeften en verwachtingen ten aanzien van de EU in de komende maanden in kaart worden gebracht. De uitkomsten van dit proces zullen samen met concrete aanbevelingen worden opgenomen in het CvdR-advies „Nadenken over Europa: de inbreng van regionale en lokale overheden bij het herstellen van het vertrouwen in de Europese Unie”.

14. Het CvdR verzoekt het Europees Parlement om het „Spitzenkandidaten”-proces te herhalen voor de Europese verkiezingen van 2019, en wil via zijn netwerk van lokale en regionale politici graag helpen om dit proces bekender te maken en het belang ervan te benadrukken.

15. Het CvdR is vastbesloten om bij te dragen aan een transparant en democratisch proces van institutionele en politieke hervormingen waarbij de EU-burgers centraal staan en alle bestuursniveaus (Europees, nationaal, regionaal en lokaal) in aanmerking worden genomen en waarvan de resultaten bij de Europese verkiezingen in 2019 aan de Europese burger voorgelegd kunnen worden.

16. Het CvdR onderstreept dat de lokale en regionale overheden als het niveau dat het dichtst bij de burger staat en als de belangrijkste verleners van openbare diensten een prominentere rol in het besluitvormingsproces van de EU moeten krijgen indien de EU zich blijft begeven op terreinen die onder de bevoegdheid van het lokale en regionale bestuur vallen. Het dringt er dan ook op aan dat wetgeving die gevolgen heeft voor lokale en regionale overheden ter goedkeuring aan het CvdR wordt voorgelegd.

17. Het CvdR herinnert eraan dat sommige van de wijzigingen die wellicht door de burgers als prioriteit worden beschouwd, mogelijk een verdragsherziening vergen, en wijst er met klem op dat in dat geval conform artikel 48, lid 3, de methode van de Conventie gehanteerd moet worden en dat het CvdR binnen een dergelijke Conventie op volwaardige wijze vertegenwoordigd dient te worden.

Brussel, 12 mei 2017.

*De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's*

Markku MARKKULA
